

# 61991J0101

DOMSTOLENS DOM AF 19. JANUAR 1993. - KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER MOD DEN ITALIENSKE REPUBLIK. - TRAKTATBRUD - UNDLADELSE AF AT OPFYLDE EN DOM, DER FASTSLAAR, AT DER ER BEGAAET ET TRAKTATBRUD. - SAG C-101/91.

*Samling af Afgørelser 1993 side I-00191*

Sammendrag

Dommens præmisser

Afgørelse om sagsomkostninger

Afgørelse

## Nøgleord

++++

*1. Traktatbrudssoegsmaal ° dom for traktatbrud ° frist for opfyldelse*

*(EOEF-traktaten, art. 171)*

*2. Traktatbrudssoegsmaal ° dom for traktatbrud ° virkninger ° forpligtelser for myndighederne i den domfældte medlemsstat ° pligt til at soerge for opfyldelse af dommen ° rækkevidde ° vedtagelse af foranstaltninger for at lade traktatbruddet fortsaette ° ulovlighed*

*(EOEF-traktaten, art. 5 og 171)*

## Sammendrag

*1. Den interesse, der er forbundet med en oejeblikkelig og ensartet anvendelse af faellesskabsretten, kraever, at opfyldelsen af en dom, hvori det fastslaas, at en medlemsstat ikke har opfyldt sine forpligtelser, ivaerksaettes med oejeblikkelig virkning og gennemfoeres hurtigst muligt.*

*2. Domstolens konstatering af, at en medlemsstat har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til faellesskabsretten, medfoerer, at saavel retsvaesenet som forvaltningens myndigheder i vedkommende medlemsstat retligt er totalt afskaaret fra at anvende de nationale regler, der er i strid med faellesskabsretten, samt forpligtet til i enhver henseende at virke for, at faellesskabsretten gennemfoeres fuldt ud.*

*En medlemsstat, der undlader at træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at opfylde en af Domstolen afsagt dom, hvori det fastslås, at den pågældende medlemsstat har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til fællesskabsretten, og i stedet vedtager specielle foranstaltninger med henblik på at forlænge den ordning, som ved nævnte dom er blevet erklæret for fællesskabsretsstridig, gør sig skyldig i en grov og utilsigelig tilsidesættelse af medlemsstaternes forpligtelser ifølge traktatens artikel 5, stk. 2, til at afholde sig fra at træffe foranstaltninger, der er egnede til at bringe virkeliggørelsen af traktatens målsætning i fare, og antaster dermed fællesskabsretten i dens grundvold.*

## **Dommens præmisser**

*1 Ved stævning indgivet til Domstolens Justitskontor den 27. marts 1991 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EOEF-traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Den Italienske Republik har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til EOEF-traktatens artikel 171, idet den ikke har truffet de foranstaltninger, der er nødvendige for at opfylde Domstolens dom af 21. februar 1989 (sag 203/87, Sml. s. 371).*

*2 Ved beslutning 81/890/EOEF af 3. november 1981 (EFT L 322, s. 40) bemyndigede Raadet Den Italienske Republik til uanset artikel 2 i Raadets sjette direktiv 77/388/EOEF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter ° Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1), indtil den 31. december 1981 at anvende momsfrigørelse med godtgørelse af indbetalt afgift for forskellige momsbelagte vareleverancer og tjenesteydelser i forbindelse med nødhjælpen til ofre for jordskælvne i den sydlige del af Den Italienske Republik.*

*3 Raadet forlængede senere denne bemyndigelse indtil den 31. december 1983. Ved årlige lovdekreter og ved lov nr. 12 af 21. januar 1988 opretholdt Den Italienske Republik imidlertid fritagelsen indtil den 31. december 1988.*

*4 I den traktatbrudssag, der blev anlagt i anledning heraf, fastslog Domstolen i nævnte dom i sag 203/87, at Den Italienske Republik havde tilsidesat artikel 2 i nævnte sjette direktiv, idet den i perioden fra den 1. januar 1984 til den 31. december 1988 havde ydet momsfrigørelse i form af tilbagebetaling af de i det foregående led erlagte afgifter hidrørende fra visse transaktioner til fordel for den jordskælvsramte befolkning i Campania- og Basilicata-provinserne.*

*5 De italienske myndigheder forlængede alligevel flere gange den omtvistede momsfrigørelsesordning, første gang indtil den 31. december 1989 og senere til den 31. december 1992.*

*6 Allerede den 30. maj 1989 henledte Kommissionen Den Italienske Republiks opmærksomhed på dens undladelse af at opfylde Domstolens dom i sag 203/87, som efter Kommissionens opfattelse udgjorde en tilsidesættelse af traktatens artikel 171.*

*7 Efter at Kommissionen havde konstateret, at Den Italienske Republik ikke havde meddelt den, hvilke bestemmelser den havde vedtaget for at bringe den italienske lovgivning i overensstemmelse med fællesskabsretten, opfordrede den ved aabningskrivelse af 4. december 1989 Den Italienske Republik til i medfør af EOEF-traktatens artikel 169 at fremsætte sine bemærkninger til det af Kommissionen anførte.*

8 Ved skrivelse af 7. juni 1990 bekræftede Den Italienske Republik overfor Kommissionen, at den omtvistede momsfrigagelsesordning var blevet opretholdt, og angav herved forskellige grunde, der ikke var af en saadan art, at Kommissionen mente at kunne aendre sin opfattelse.

9 Kommissionen tilstillede derfor den 2. juli 1990 Den Italienske Republik en begrundet udtalelse, jf. EOEF-traktatens artikel 169, hvori den fastslog, at denne havde undladt at opfylde sine forpligtelser i medfør af EOEF-traktatens artikel 171 og opfordrede den til senest en maaned efter meddelelsen af den begrundede udtalelse at træffe de i den anledning nødvendige foranstaltninger.

10 Den Italienske Republik efterkom ikke denne begrundede udtalelse, hvorefter Kommissionen anlagde nærværende sag.

11 Hvad nærmere angaar sagens forhistorie, retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises til retsmoder rapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

12 Kommissionen har anført, at Den Italienske Republik ikke blot forlængst skulle have opfyldt nævnte dom i sag 203/87, men desuden har truffet særlige foranstaltninger, som efter deres formaal tidsmaessigt forlænger overtrædelsen i stedet for i overensstemmelse med dommen at bringe den til ophør. En saadan fremgangsmaade strider mod EOEF-traktatens artikel 171 og udgør samtidig en alvorlig tilsidesættelse af medlemsstatens almindelige pligt til loyalt samarbejde, jf. traktatens artikel 5.

13 Den Italienske Republik har erkendt, at den momsfrigagelsesordning, der er blevet vedtaget for tiden frem til den 31. december 1992, er identisk med den ordning, som Domstolens tog stilling til i dommen i sag 203/87, men denne doms konklusion har imidlertid kun gyldighed for anvendelsen af den omtvistede frigagelsesordning i tiden fra den 1. januar 1984 til den 31. december 1988. Anvendelsen af denne ordning i en senere periode kan derfor ikke antages at udgøre en tilsidesættelse af forpligtelsen til at opfylde nævnte dom, jf. traktatens artikel 171.

14 Den Italienske Republiks argumentation kan ikke lægges til grund. Domskonklusionen i sag 203/87 skal nemlig fortolkes paa baggrund af de præmisser, som denne konklusion nødvendigvis bygger paa. I præmis 10 i denne dom gøres der ingen tidsmaessig begrænsning for saa vidt angaar konstateringen af, at der foreligger et traktatbrud; det angives tvaertimod klart, at Den Italienske Republik havde tilsidesat det nævnte direktivs artikel 2 ved uden at indhente Raadets tilladelse at forlænge momsfrigagelsesordningen efter udlobsdatoen for den af Raadet den 31. december 1983 vedtagne midlertidige undtagelse.

15 Opretholdelsen af den omtvistede momsfrigagelsesordning efter den 31. december 1988 udgør derfor en fortsættelse af den oprindelige overtrædelse, som Den Italienske Republik gjorde sig skyldig i fra den 1. januar 1984 for saa vidt angaar artikel 2 i nævnte direktiv, og som Domstolen fastslog i dommen i sag 203/87.

16 Den italienske regering har dernæst gjort gældende, at den omtvistede frigagelsesordning, som blev tilladt for genopbygningsarbejder i de jordskælvsramte omraader, ikke kan være en overtrædelse af fællesskabsretten, idet den kan være omfattet af traktatens artikel 92, stk. 2, litra b), hvorefter støtte, hvis formaal er at raade bod paa skader, der er foraarsaget af naturkatastrofer eller af andre usaedvanlige begivenheder, er forenelige med fællesmarkedet.

17 Kommissionen har heroverfor anført, at dette anbringende udgør et uacceptabelt forsøg paa at genoptage droeftelsen af spoergsmaal, der blev endelig afgjort ved nævnte dom i sag 203/87, der er en retskraftig dom, som ikke tillagde dette anbringende, der blev for sent fremført af Den

*Italienske Republik, nogen betydning.*

*18 Det bemaerkes i den forbindelse, at der faktisk med dommen i sag 203/87 er foretaget en afgraensning af retsspoergsmaalene i denne sag, der ikke giver adgang til at anfaegte konklusionerne i naevnte sag.*

*19 Den italienske regerings argumentation skal derfor forkastes.*

*20 Endvidere bemaerkes, at det af Domstolens faste praksis (jf. navnlig dom af 30.1.1992, sag C-328/90, Kommissionen mod Graekenland, Sml. I, s. 425, praemis 6) fremgaar, at den interesse, der er forbundet med en oejeblikkelig og ensartet anvendelse af faellesskabsretten, selv om artikel 171 ikke fastsaetter en frist for opfyldelse af en dom, hvori det fastslaas, at en medlemsstat ikke har opfyldt sine forpligtelser, kraever, at opfyldelsen ivaerksaettes med oejeblikkelig virkning og gennemfoeres hurtigst muligt.*

*21 Paa baggrund af det anfoerte skal det fastslaas, at Den Italienske Republik ved ikke at traeffe de foranstaltninger, der er noedvendige for at opfylde naevnte dom i sag 203/87, har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til traktatens artikel 171.*

*22 Desuden bemaerkes det, at traktatbruddet i naervaerende sag ikke blot bestaar i en undladelse af at traeffe visse foranstaltninger for at opfylde en af Domstolen afsagt dom, men i en formelig vedtagelse af specielle foranstaltninger med henblik paa at forlaenge en momsfrigatelsesordning, der ved en af Domstolen afsagt retskraftig dom er blevet erklaret for faellesskabsretsstridig.*

*23 En saadan adfaerd udgoer, som Kommissionen med foeje har anfoert, en grov og utilladelig tilsidesaettelse af medlemsstaternes forpligtelse ifoelge traktatens artikel 5, stk. 2, til at afholde sig fra at traeffe foranstaltninger, der er egnet til at bringe virkeliggoerelsen af traktatens maalsaetning i fare, og antaster dermed faellesskabsretten i dens grundvold.*

*24 Endelig skal det fastslaas, at en konstatering af, at en medlemsstat har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til faellesskabsretten, under alle omstaendigheder medfoerer, at saavel retsvaesenet som forvaltningens myndigheder i vedkommende medlemsstat retligt er totalt afskaaret fra at anvende denne retsstridige momsfrigatelsesordning samt forpligtet til i enhver henseende at virke for, at faellesskabsretten gennemfoeres fuldt ud (jf. Domstolens dom af 13.7.1972, sag 48/71, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 529, praemis 7, og af 22.6.1989, sag 103/88, Fratelli Costanzo, Sml. s. 1839, praemis 33).*

## **Afgørelse om sagsomkostninger**

*Sagens omkostninger*

*25 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, doemmes den tabende part til at afholde sagens omkostninger, saafremt der er nedlagt paastand herom. Den Italienske Republik har tabt sagen og boer derfor afholde sagens omkostninger.*

## **Afgørelse**

*Paa grundlag af disse praemisser*

*udtaler og bestemmer*

## *DOMSTOLEN*

*1) Den Italienske Republik har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til EOEF-traktatens artikel 171, idet den ikke har truffet de foranstaltninger, der er nødvendige for at opfylde Domstolens dom af 21. februar 1989 i sag 203/87, Kommissionen mod Italien.*

*2) Den Italienske Republik betaler sagens omkostninger.*